1893—1973
80 років
Служби Народові

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXX. Ч. 147. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 11-го СЕРПНЯ (AUGUST) 1973 No. 147. VOL. LXXX.

— КОРОТКІ ВІСТКИ —

В ТОКІО НЕВІДОМІ БЛИЖЧЕ ОСОБИ СХОПИЛИ Кім де Йонґа, політичного противника теперішнього південнокорейського президента Парка. Кім Де Йонґ одержав був у виборах 1971 р. 48 відс. загального числа голосів. Недавно він був у ЗСА, а до Токіо прибув на початку липня. Південнокорейська амбасада заперечила вістки, мовляв, Йонґа схоплено з наказу південнокорейського уряду.

СХІДНІ НІМЦІ ПРОДОВЖУЮТЬ ВТІКАТИ НА ЗАХІД, не зважаючи на неґативне наставлення уряду Віллі Брандта до східньонімецьких втікачів. 8 серпня поінформовано про втечу дев'яти німців, в тому п'ятеро дітей, які прокопали тунель під берлінським муром і в цей спосіб продісталися через кордон. Ніяких подробиць про втікачів західні німецькі чинники не подали.

В ДЮССЕЛЬДОРФІ ПОЧАЛОСЯ СЛІДСТВО проти Герміни Бравнштайн - Расн, яку видалено з ЗСА і передано німецьким поліційним чинникам у зв'язку з закидами, що вона приймала активну участь у знищуванні в'язнів у гітлерівських концтаборах в Равенсбруку та та Майданіку. Г. Браунштайнер виїхала після війни до ЗСА як еміґрантка і тут вийшла заміж, прийнявши американське громадянство. Американський суд позбавив її громадянства у зв'язку з обвинуваченнями, що їх поробив німецький уряд.

ЗАБОРОНА ПОСІВІВ МАКУ В ТУРЕЧЧИНІ набрала гострого політичного характеру і може перерішити висліди недалеких виборів до парляменту. Справа в тому, що турецькі селяни вимагають права вільно сіяти мак, який становить для них головне джерело прибутку. З боку уряду пороблено заходи, щоб припинити посів маку,з якого виробляють опіюм. На таку поставу турецького уряду вплинули вимоги уряду ЗСА,який в першій мірі був заінтересований ліквідацією джерела сирівцю для виробництва опіюму. Турецькі політики, стараючися за голоси виборців, заповідають скасування заборони посіву маку.

ПРЕМ'ЄР ВЕЛИКОБРОТАНІЇ ЕДВАРД ГІТ, під час конференції представників Британського Коммонвелту в Оттаві, Канада, гостро критикував африканську державv Уґанду за те, що в минулому році примусово видалила понад 30,000 жителів азійського походження. Гіт закинув Уґанді расову дискримінацію та сказав, що видалення цих людей було „безсердечною нелюдяністю". Уґанда є членом Британського Коммонвелту.

ЗА ОСТАННІЙ ТИЖДЕНЬ ЦІНА НА БУХАНЕЦЬ ХЛІБА ЗРОСЛА по всіх стейтах ЗСА. Деякі продуценти хліба підвищили ціни на один цент, а деякі на чотири. До цього зросту цін причинився, між іншим, недавній продаж пшениці для Соивєтського Союзу.

ВІДКОЛИ В ЗСА ЗЛІКВІДОВАНО ПРИМУСОВЕ ПОКЛИКАННЯ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ, то Армія не дістає такого поповнення, щоб могти заповнити всі пости та виконати всі обов'язки. Примусове покликання до військової служби було припинене 6 місяців тому. У липні ц. р. вступили до Армії тільки 76 відсотків із передбаченого числа добровільців. З цих добровільців 35 відсотки були негри, а в Америці негри становлять тільки 10 відсотків всього населення. Деякі військові старшини твердять, що існує небезпека, що незабаром американські збройні сили не віддзеркалюватимуть перекрою американського суспільства, бо дуже мало хлопців із багатших родин підуть до війська добровільно.

КОШТИ ПЕРЕЇЗДУ НА МІЖМІСЬКІЙ залізничній лінії „ПАТҐ", яка курсує між Ню Йорком і Ню Джерзі, залишаться на теперішньому рівні, тобто на 30 центах, принаймні на 7 наступних місяців. Міжстейтова Торговельна Комісія не дозволила цій залізничній лінії підвищити кошти переїзду до 50 центів. „ПАТҐ" плянував впровадити підвишку вже в понеділок, 13-го серпня ц. р.

Зміна пластових таборів на Вовчій Тропі

Іст Четгем (Л.). — 22-го липня розпочалася друга зміна пластових таборів на Оселі „Вовча Тропа". Відкрито табори юнацтва та новацтва, продовжувався табір піонерський під проводом команданта ст. пл. Богдана Поритка, розпочався табір розвідувачок „Тиша й грім" під проводом к-тки ст. пл. Люби Мазяр. Табір юнаків (43 плюс 7 булави) розташований далеко від центру, в лісі. Комендантом ст. пл., гетьм. скоб Роман Процик.

Табір Юначок — „Відгомін предків" — під проводом к-тки ст. пл. Христі Білинської (50 плюс 9 булави) — таборує під знаком заглиблення в старовину України. Поодинокі шатра мають назви поганських божків України, тотеми з сухої трави, каменів, соломи.

Новачки таборують в куренях під проводом к-тки ст. пл. Марти Куземської. Їх 38 і 8 булави, а назва „Мельодія Чарівного Лісу". Багато співають, бо мають співучих сестричок, особливо знамениту сестричку Катрусю Оранську.

Новаки по другім боці від новачок — це „Лісові мандрівники", під проводом к-та ст. пл. Віктора Яворського. Їх 36 та 10 булави.

Після двох тижнів таборування, 3 і 4 серпня були відвідини батьків, т. зв. „Дні Пластуна". В суботу о год. 10 вранці відбулось відкриття „Дня", а опісля вправи новачок і новаків з прапорцями та хустинками. Вечором відбулись новацький вогник та юнацька ватра.

В неділю Служби Божі відправили — для пластунів католиків — Владика Иосиф Шмондюк, для православних — капелян православних пластунів голова Консисторії о. протопресв. Артемій Селепина. Після Богослужб пластунство дефілювало і ще раз вивело вправи перед почесними гостями та пл. проводом на трибуні.

Хоча кількість пластунства (а може й тому) менша, ніж була на першій зміні, табори проходять успішно, без дощових злив, і незадовго з жалем опустять оселю. А на зміну їм приїде біля 200 пластунів та пластунок на вишколи. Потреби вишколених виховників пекучі, особливо у малих пластових станицях, і тому вишколи чисельні. Вишколом юнацьких виховників проводитиме пл. сен. Христя Навроцька, новацьких — пл. сен. Теодосій Самотулка.

Коли закінчаться вже вишколи, можна буде позвітувати, що цього літа на „Вовчій Тропі" таборувало понад 850 пластової молоді.

В політичних колах за кордоном оцінюють позитивно зовнішню політику през. Ніксона і його становище в справі Вотерґейту

Вашингтон. — У зв'язку з поглиблюванням вотерґейтської кризи в ЗСА і значним обниженням популярности президента Ніксона серед американського населення багато політичних коментаторів висловлювали побоювання, що це матиме неґативний вплив також на позицію ЗСА на міжнародній арені, а в першій мірі послабить позиції самого президента Ніксона у його взаєминах з державними діячами інших країн. Переведене кореспондентами газети „Ню Йорк Таймс" в минулому тижні обслідування в різних державах в цій справі виявило, однак, що того роду побоювання були неоправдані. Хоч в загальному вотерґейтська афера широко відома і коментована, то в ніякій державі не виявилися тенденції використовувати цю аферу у якійсь формі на відтинку взаємин з ЗСА, чи відмовляти підтримки для дотеперішньої зовнішньої політики ЗСА, заініційованої президентом Ніксоном. Засадничо, закордоном критика президента Ніксона у зв'язку з вотерґейтською аферою була відносно обережна, а в деяких випадках були висловлювані думки, як, наприклад, на сторінках лондонського „Таймс-у", мовляв, ані підхід речників американського Конґресу, ні преси чи телевізії, не був втриманий у належній формі. Сьогодні американські чинники, які мають відношення до зовнішньої політики, цілком переконані, що без уваги на дальший розвиток вотерґейтської афери, її вдасться повністю ізолювати від зовнішньої політики. Більше того, тверда постава президента Ніксона щодо різних вимог конґресової слідчої комісії, серед багатьох політиків і політичних коментаторів за кордоном знайшла позитивну оцінку. У кожному випадку, преса тієї чи іншої країни займала становище до подій в ЗСА, враховуючи власну ситуацію, досвід, чи інтереси країни, коли на порядку дня стояло питання взаємин з ЗСА. Клясичним прикладом такого наставлення була і продовжує бути совєтська преса, яка відмовилася використати прекрасну нагоду, щоб „вдарити" по „декадентському Заходові", обмежуючися до дуже загальникової і обережної інформації про вотерґейтську аферу.

Найважливішим покажчиком того факту, що вотерґейтська афера не заважила на зовнішній американській політиці є те, що всі започатковані, чи заплянвані раніше переговори американського Уряду з іншими державами, відбулися без ніяких перешкод, а навіть успішно, як у випадку Совєтського Союзу, чи Японії. Президент Ніксон далі плянує поїздку до західньоевропейських держав, уряди яких позитивно ставляться до таких відвідин. Немає ні одного західньоевропейського уряду, який легковажно ставився б до ролі і місця ЗСА, коли йдеться про загальний оборонний чи господарський коплекс проблем. Які б висліди не принесло слідство в справі Вотерґейтської афери, ЗСА продовжуватимуть відогравати в Европі вирішальну ролю. Це саме стосується Японії, Китаю та інших азійських та африканських держав і держав Латинської Америки. З цих міркувань, настанова в окремих державах, поминаючи менший чи більший критицизм, є прагматична і цей прагматизм є незвичайно корисний для президента Ніксона, уряд якого не може вийти з кризи з часу другої інавґурації.

Сенатська комісія передала до суду справу магнетофонних записів

Вашингтон. — У четвер, 9-го серпня, сенатська комісія, яка розглядає Вотерґейтську аферу, внесла позов до федерального суду, вимагаючи, щоб президент Ніксон передав комісії таємні магнетофонні записи, які, на думку комісії, зможуть розв'язати багато питань, зв'язаних з вломом до головної квартири Демократичного Крайового Комітету та зі спробами затаїти цю справу. Подібне клопотання було внесене до суду 26-го липня ц. р. спеціяльним прокуратором Арчіболдом Коксом.

У своєму позові, сенатська комісія просила суд, щоб адвокати Президента дали відповідь протягом наступних 20-ох днів, а не аж після 60 днів. У судових справах проти федерального уряду переважно існує 60-тиденний реченець.

Президент Ніксон базує свою відмову передати сенатській комісії магнетофонні записи та інші президентські документи на конституційнім принципі „розподілу влади" між окремими частинами федерального уряду. На думку Білого Дому, передача цих магнетофонних стрічок порушувала б цей „розподіл влади". Крім того, адвокати президента Ніксона, відповідаючи на судове клопотання спеціяльного прокуратора Кокса з 26-го липня ц. р. твердили, що суд не має уповноваження змусити Президента передати прокураторові ці магнетофонні записи, якщо Президент вважає, що така передача не була б для загального добра країни. Якщо Президент був би змушений передати ці записи, заявили адвокати, то це дуже послабило б пост президента, бо тоді ніякий майбутній президент, ні його дорадники вже не могли б мати запевнення, що їх розмови та важливі таємні наради не стануть публічними. Сподіваються, що у відповіді на звернення сенатської комісії, адвокати Президента будуть вживати подібні арґументи. Але сенатська комісія твердить, що Президент сам вже відмовився від привілею довірочности, бо деякі його дорадники, за дозволом Президента, частинно оприлюднили зміст цих магнетофонних записів під час своїх зізнань перед сенатською комісією. Політичні коментатори твердять, що справа таки дійде до Найвищого Суду ЗСА.

Тим часом, президент Ніксон приготовляється до телевізійного виступу, в якому має з'ясувати своє становище до Вотерґейтської афери. Цей виступ правдоподібно відбудеться під час наступного тижня.

В РОЧЕСТЕРІ ПОМЕР СВ. П. ІНЖ. ЮРІЙ ЛЕВИЦЬКИЙ

Рочестер, Н. Й. У четвер, 9-го серпня тут помер на 67-му році життя св. п. інж. Юрій Левицький, довголітній член УНСоюзу, один з основоположників Відділу Т-ва „Самопоміч" в Рочестері, активний діяч в Пласті, „Рідній Школі", спортових товариствах. Осиротив дружину Ярославу, сина Романа, дочку Богданну та ближчу і дальшу родину тут і в Україні. Похорон в суботу, 11-го серпня, о год. 10-ій рано з церкви св. Иосафата.

Совєтський письменник В. Максімов обвинувачує Брандта у творенні нового „Мюнхену"

Москва. — У відкритому листі до Гайнріха Белля, німецького лавреата Нобеля, 1972 року, який поширюється в Москві совєтськими дисидентами також і між закордонними журналістами, російський дисидентський письменник Владімір Максімов виступив проти примирливої у відношенні до Совєтського Союзу і його режиму політики західньонімецького канцлера Віллі Брандта. В. Максімов, 41-літній совєтський письменник, що його викинули недавно із Спілки Письменників СССР, обвинувачує у своєму листі Віллі Брандта у творенні нового „Мюнхену", тобто порівнює політику „апізменту" сьогоднішньої Західньої Німеччини до токої ж політики Великої Британії і Франції у відношенні до гітлерівської Німеччини, яка завершилася відомим договором у Мюнхені 1938 року і привела згодом до німецької окупації Чехо - Словаччини й інвазії на Польщу, Бельгію, Францію й інші держави Европи. „Тільки Господь знає, яку ціну крови ми готуємося заплатити за диявольську гру тупоголових дурнів сучасної дипломатії". В листі Максімова стверджується водночас, що совєтський режим використовує замирення із капіталістичним Заходом, в першій мірі із ЗСА і з Західньою Німеччиною, для придушення виявів дисидентського руху в середині Совєтського Союзу і веденої дисидентами боротьби за свободу думки і слова. Все тісніші взаємини СССР із Заходом супроводяться все гострішими рестрикціями громадянських свобід і посиленою боротьбою проти західніх впливів внутрі СССР. Владімір Максімов, автор публікованих тепер на Заході книжок „Сім днів творіння" та „Карантин", один із найвидатніших совєтських письменників молодого покоління заадресував свого відкритого листа до Гайнріха Белля, західньонімецького прозаїка, донедавна дуже возхвалюваного в СССР за його суспільницькі твори і востаннє громленого вже за його виступи на оборону совєтських, не тільки російських, але й українських дисидентів. У виданому 8 серпня числі московської „Літературної газети" вміщене велику цілосторінкову статтю з атакою на Гайнріха Белля.

В ЛОНДОНІ ВІДБУДЕТЬСЯ ВІЧЕ В ОБОРОНІ ПЕРЕСЛІДУВАНИХ

Лондон. — В днях 25, 26 і 27 серпня ц. р. відбудуться, у тридцятиріччя АБН, Конференції АБН і Европейської Ради Свободи та масове віче на Трафальґар сквері у Лондоні.

Американська преса інформує про протестаційний виступ братів Строцьких

Як уже інформовано у вчорашньому виданні „Свободи", українські танцюристи Роман і Левко Строцькі, золоті тризуби на їхніх жупанах та їх короткий заклик: „Звільніть українських і жидівських політичних в'язнів" зустрів причал до порту в Клавсестер біля Кемдену першого совєтського нафтоналивного корабля. Демонстрація відбулася під час привітальної програми на чердаку совєтського корабля, до якої брати Строцькі були запрошені американською фірмою публічних зв'язків. Кемденський щоденник "Courier-Post" з 7-го серпня подає про цю подію таку інформацію:

"Мовчазний, але промовистий протест проти совєтського трактування українців і жидів перервав учора в Клавсестері привітальну святкову зустріч першого совєтського нафтоналивного корабля в цій країні від часу Другої світової війни. Двом братам, членам російської танцювальної групи в Ню Йорку, які розважали приблизно 100 гостей на кораблі „Фьодор Полєтаєв", доручено зійти зі сцени, як завважено, що вони носять українські герби „Тризуби", символ незалежности окупованої совєтами України...

"Протестуючі танцюристи, Роман і Лев Строцькі, обидва народжені в Україні, приєдналися до співу російської народної пісні, як Лес Лібер з корпорації Інфлоплен Інтернешенел, яка займалася розголошенням події, припинив музику та сказав братам, щоб вони зійшли зі сцени. Їх зіпхано з пересувної сцени на східці. 25-літній Роман вияснив, що протест мав на меті виявити спротив проти — за його словами — вбивства сім мільйонів жидів і українців та знущання над дальшими 45 мільйонами осіб. „Я хочу, щоб мене визнавали за українця, а не росіянина" — сказав він. Два брати були помітно зрушені усуненням їх зі сцени, вияснюючи, що мовчазний протест не був образливим.

"Публіцисти та інші танцюристи квестіонували професіоналізм братів за влаштування політичного протесту під час артистичного виступу. „Ми є тут на російському кораблі — сказав 19-літній Левко — тієї самої країни, яка відповідальна за знущання над нашим народом і ми тільки бажали виявити це зібраним"."



Роман і Левко Строцькі під час відвідин в редакції „Свободи" в середу, 8-го серпня, самі розповіли про „мовчазний, але вимовний протест" на совєтському нафтоналивному кораблі „Фьодор Полєтаєв" у понеділок, 6-го серпня, що й надруковано в попередньому виданні „Свободи" та сьогодні друкується в англомовному „Українському Тижневику".

ГЕН. ПЕТРО ГРИГОРЕНКО ПОМИРАЄ В СОВЄТСЬКІЙ ПСИХІЯТРИЧНІЙ ЛІКАРНІ

Москва. — Згідно з одержаними тут в дисидентських колах інформаціями, провідний совєтський дисидент українець генерал Петро Григорович Григоренко важко хворий і помирає у психіятричній лікарні в Черняховську, тобто в колишньому (до 1945 року) Інстербурґу. Перебуває ген. Петро Григоренко в цій лікарні, яка находиться на території колишньої Східньої Прусії, уже четвертий рік і на вістку про важкий стан здоров'я свого чоловіка туди приїхала ще в липні цього року його дружина Зінаїда. Ген. Петро Григоренко, уроджений 1907 року в українському селі Борисівка у південній Курщині. З кінцем 1920-их років був членом комсомолу і в 1931 році був обраний до ЦК ЛКСМУкраїни. Цього ж року почав учитися у військово-технічній академії і закінчив військове навчання 1939 року в совєтській академії ґенерального штабу. Під час другої світової війни брав участь у боях на Прибалтійському фронті, там, де перебуває тепер в ув'язненні, і згодом у військових операціях у Карпатах. Після війни служив на Далекому Сході і, включившися в рух за повне розкриття злочинів Сталіна, став ініціятором і творцем організації „Союз боротьби за відродження ленінізму" в 1963 році. Переслідуваний з того часу, ген. П. Григоренко був арештований кількома наворотами і в 1969 році запроторений до психіятричної лікарні, як людина „хвора на манію переводжування реформ" і депортований до Черняховська в колишній Східній Прусії. 15 січня ц.р лікарська комісія ствердила у своїй експертизі, що з огляду на стан здоров'я ген. Петра Григоренка немає потреби тримати його в спеціяльній психіятричній лікарні, Протеж, місцевий черняховський міський „народний суд" скасував 21 січня ц.р. на вимогу КҐБ цю експертизу лікарів і наказав далі застосовувати у відношенні до ген. П. Григоренка „примусові заходи медицинського характеру". У бібліотеці „Саміздату", що її публікує в-во ім. Герцена в Амстердамі, видано цього року книжку П. Григоренка із його вибраними листами й виступами під назвою „Мислі божевільного".

Ген. В. Волкер очолив Британську Лігу Европейської Свободи

Лондон. — У висліді відбутих тут 21 липня ц.р. у приміщеннях Союзу Українців у Великій Британії загальних зборів Британської Ліґи Европейської Свободи, на президента цієї організації обрано генерала сера В. Волкера. Згідно з повідомленням мюнхенського „Шляху Перемоги" з 12 серпня у зборах брало участь яких 30 осіб і відкрив їх проф. Володимир Шаян, запрошуючи на предсідника Дона Мартіна. Учасники схвалили протокол з минулорічних зборів. Проф. В. Шаян, як виконуючий обов'язки голови Ліґи, подав зборам звіт з минулорічної діяльности, наголосивши успішне проведення в Лондоні і в терені минулорічного Тижня Поневолених Націй; розповсюднення коло 60,000 листівок з тієї нагоди; проведення зустрічі репрезентації Ліґи у Британському міністерстві зовнішних справ, що відбулася у формі конференційної наради-розмови у Залі амбасадорів на Довнінґ Стріт; подібну зустріч з першим секретарем в амбасаді ЗСА в Лондоні; віче і маніфестацію у Лондоні 4 листопада 1972 р. у зв'язку з підготовою Европейської конференції безпеки в Гельсінках, на яких були чільно заступлені АБН і ЕРС та британський політичний світ.

Про членство Ліґи і фінансові обороти за минулий рік звітував п. І. Равлюк, подаючи, що під цю пору БЛЕС нараховує коло 70 індивідуальних членів та 12 членів-організацій.

Звіти були прийняті одноголосно. Проф. В. Шаян відзначив працю і заслуги на полі Ліґи п. Джона Ґреґама, її основоположника і голови протягом перших чотирьох років її діяльности.

Впровадивши незначні зміни в Статут Ліґи, збори одноголосно обрали своїм президентом ген. сера В. Волкера, колишнього команданта північного фронту Збройних сил НАТО, а зараз активного представника ідеї збільшення оборонних сил Заходу в противагу імперіялістичним зазіханням большевицької Москви.

Діловим головою БЛЕС-у став обраний одноголосно Дон Мартін, а його заступниками п. Томсонс з Бредфорду й І. Дмитрів з Лондону. Генеральним секретарем Ліґи обрано одноголосно леді Бердвуд, члена Екзекутиви ЕРС, членом якої являється Ліґа. Скарбником Ліґи обрано одноголосно І. Равлюка, який провадив касу Ліґи від виїзду з терену Великої Британії Т. Зарінса.

Загальні збори Ліґи обрали вперше цього року двох патронів в особах Джона Ґреґама і проф. В. Шаяна.

До Екзекутиви Ліґи, крім повищих (голови, заступників, секретаря і скарбника) увійшли: п-ні Вельта Снікере-Вілсон, п-на Даскевіца, п. Пранскунас, п. Ґлінскі, п. Партел, п. Бунчук, д-р Кузьмінскас і представник від хорватської антикомуністичної організації. Чотири місця зарезервовано для британців.

З черги учасники продискутували питання дальшої активности Екзекутиви на відтинку організації членів, конференції АБН, ВАКЛ-у і ВАЯКЛ-у, конференцію ЕРС у Швайцарії та справу цьогорічного Тижня Поневолених Націй.

Прокуратура продовжила реченець для передання фінансових рекордів віцепрезидента Еґню

Балтимор, Мериленд. — Щоб дати можливість адвокатам віцепрезидента Спіро Еґню підготовити відповідь на ставлені йому закиди в одержуванні хабарів від контракторів, федеральний прокуратор продовжив реченець на передання лаві присяжних фінансових рекордів Віцепрезидента. Початково, віцепрезидент Еґню мав передати ці рекорди в четвер, 9-го серпня, а тепер цей термін відложений на один тиждень. Федеральна лава присяжних розглядає можливість зв'язку віцепрезидент Еґню із порушенням кримінальних законів, які охоплюють хабарництво, конспірацію та податки. Під час пресової конференції, яка в середу, 8-го серпня, була скликана Віцепрезидентом і передавана телевізійними станціями, Спіро Еґню категорично заперечив висловлювані проти нього закиди, називаючи їх „суцільною брехнею".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреса — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Добрий приклад

Не зважаючи на всі заходи обережности і на намагання зберегти в таємниці місце причалення совєтського нафтоналивного судна до американського порту, обставини склалися так, що постала можливість для українців публічно задемонструвати своє наставлення до совєтського режиму і його антинародної політики. Речниками української публічної опінії у вільному світі стали два українські мистці - танцюристи, яких запрошено виступити на програмі в честь залоги совєтського корабля. Ініціятори програми мали на меті підкреслити „добросусідські" американсько - совєтські взаємини в дусі модної сьогодні засади „мирного співіснування та взаємовигідного співробітництва між державами з різними суспільними і політичними системами".

Українські танцюристи вирішили використати цю нагоду, щоб і перед совєтською залогою і перед американськими господарями висловити свою думку про совєтську систему і Совєтський Союз. Вже тільки той один факт мав свою вимову, що танцюристи Левко і Роман Строцькі виступили в козацьких одягах з нашитими на них тризубами. Коли ж до цього додати їхній голосний публічний апель до всіх зібраних з вимогою, щоб совєтський уряд звільнив „українських і жидівських політичних в'язнів", тоді можна собі уявити імпакт цієї, на перший погляд, не такої вже значної події. Цей імпакт прекрасно оцінили совєтські чинники, відповідальні за „безпеку" і „політичну правовірність" доручених їм моряків, а також американські аранжери, які в ім'я доброго бизнесу хочуть втримувати з совєтськими можновладцями і народовбивцями якнайкращі взаємини і готові заплющувати очі на все те, що діється в СССР.

Протисовєтська демонстрація на совєтському кораблі „Фьодор Полєтаєв" не була плянована, а виникла спонтанно з уваги на догідну для того ситуацію. Ця демонстрація показала, що в будь-якій ситуації може зробити українець, коли він свідомий політичної дійсности і свого обов'язку супроти своєї батьківщини — України, поневоленої в системі Совєтського Союзу. Таких ситуацій безумовно буде більше в міру розгортання „мирного співіснування та співпраці" між ЗСА та СССР. Левко та Роман Строцькі показали всім нам, як можна кожну таку ситуацію використовувати. Час „мирного співіснування" та „мирної офензиви" СССР треба використати для нашої власної офензиви на совєтську систему і Совєтський Союз в обороні основних прав української людини і українського народу.

Злидні науки в УССР

Совєтські пропаґандисти аж захлинаються у своїх писаннях не тільки в періодичній пресі, але й у наукових збірниках від прославлювання успіхів і досягнень української культури, в тому числі й науки в умовах „побудови комунізму" в „незалежній і суверенній", за їхніми словами, „республіці українського народу". Широко розписуються вони про небувалий розквіт видавничого руху в Українській ССР, про багату тематику й великі тиражі наукових видань.

Проте, справжній стан речей, зокрема із технічними можливостями в цій ділянці, не такий уже рожевий, як твердить совєтська пропаґанда. Час від часу в совєтських таки газетах і журналах прориваються ствердження, які до основ заперечують „захоплені" огляди й висновки режимних пропаґандистів.

Так, наприклад, київська „Літературна Україна" надрукувала в числі 47 з 19 червня ц. р. листа до редакції п. з. „Прикрі перешкоди", що з ними зустрічається провідне в Українській ССР видавництво Академії Наук УССР „Наукова Думка" і з ним також українські вчені, автори наукових праць і досліджень. Підписав листа Микола Мандрика, завідувач редакції мовознавчої літератури та словників названого видавництва, тобто людина компетентна й добре ознайомлена з фактичним станом справи.

Як виходить з листа М. Мандрики, видавництво „Наукова Думка" ще й досі не має своєї поліграфічної бази і мусить друкувати свої видання в різних друкарнях, часто позбавлених відповідного обладнання, зокрема ж потрібних для друкування наукових праць шрифтів і нестандартних знаків різної гарнітури, у висліді чого друкарні відмовляються брати складніші рукописи, а якщо й беруть їх, то такі праці перебувають на виробництві одиндва, а то й три роки. Видавництво було примушене вимагати, щоб науковці подавали свої праці для видання за три роки до того, як вони мали б вийти у світ — і „поки цей рукопис надійде до друкарні, поки подолає поліграфічний бар'єр, — як пише М. Мандрика, — матеріял звичайно застаріє і втратить наукову вартість. В результаті затримується видання різних важливих праць, в тому числі й таких, як „Атлас української мови", етимологічний словник, багатомовні видання українських клясиків й ін. Всі заходи видавництва „Наукова Думка" добитися того, що має видавництво АН СССР „Наука" в Москві, тобто власної, відповідно влаштованої друкарні, чи хоч би й призначення для АН УССР однієї з існуючих друкарень, розбиваються об тверду стіну незрозуміння офіційних чинників в Раді Міністрів УССР і в керівників совєтської поліграфії і — наукова книжка в УССР мусить і далі, як стверджує М. Мандрика, „народжуватись у великих муках протягом довгих років".

Такий стан свідчить не про розквіт, чи пак розмах, не про успіхи й досягнення, але про безпросвітні злидні науки в Українській ССР.

Помпіду побоюється за безпеку Европи

Париж. — Французький тижневик „Експрес" помістив статтю „Побоювання п. Помпіду", в якій пише:

„Президент республіки хоче звернутися до французького народу з закликом до національної єдности. Бо Франція, на його думку, оточена поважними загрозами. Перша загроза випливає з міжнародної монетарної кризи, яка може перетворитися в економічну катастрофу. Важливіша одначе друга, а саме: ця відлига, хоч яка вона бажана, може приспати настороженість французького народу. Президент Помпіду здається побоюється, щоб Европу не проковтнули росіяни: Югославія може вибухнути після смерти Тіта, Італія може знайтися у важкій ситуації завдяки впливам сильної й інтеліґентної її компартії, Німеччину заманює об'єднання, зокрема ж тепер, коли економічна криза на Заході заставляє шукати збуту на Сході".

ФРАНЦУЗЬКА АТОМОВА БОМБА І ВАКАЦІЇ

Париж. — Авжеж, проблема французької атомової бомби, що вибухла недавно над мілизною Мururoa, для американців — мала проблема. Далеко менша, як для французів афера Вотерґейту. Але для Франції — це проблема велика, яка унаявнює глибокі розходження громадської думки, загрожує політичною кризою, що може поставити на порядок дня питання національної єдности.

Уряд уважає необхідними експерименти над Муруроа. Необхідними тому, що Франція мусить мати нуклеарну зброю, бо її посідання — це сьогодні питання міжнародного престижу в політиці, але також престижу в техніці, нехай навіть це другорядна справа в ділянці самої оборони. Невтральні публіцисти підкреслюють, що справа французької атомової бомби тісно пов'язана з міжнародною політикою.

Совєтська імперія, навіть якщо вона тепер неспроможна завоювати Европу, така велика, що тяжить над Европою і тяжітиме завжди, хоч би з огляду на її ідеологічну протиставність ліберальним демократіям Заходу. Сьогодні ця імперія з тих чи інших причин (це окрема проблема) наближається до ЗСА, обіцяючи Вашинґтонові й світовій опінії чесну „співпрацю" та тривке „співіснування". Вашинґтон, забувши, чи вдаючи, що забув, погрози Хрущова „угробити капіталізм", іде на „співіснування" і навіть на співпрацю, яка може тільки збільшити господарський і мілітарний потенціял Москви. Це — з одного боку — збільшує московське тяжіння над Европою, а з другого — ставить щораз загрозливіше перспективу відтягнення американських військ з Европи, а тим і зменшення американської „атомової парасолі". Нехай французька атомова ударна сила й мала, але вона необхідна, щоб зменшити охоту ворога атакувати Західню Европу.

Проурядові публіцисти йдуть далі. Вони наголошують необхідність для Франції мати свою атомову бомбу, необхідність продовжувати експерименти, щоб дійти до водневої бомби: це бо нормальний розвиток технології. Вони ж наголошують, що виконують тільки давні постанови, які були прийняті ще за Четвертої Республіки, перед де Ґоллем, а ці постанови про працю над французькою атомовою бомбою були схвалені з участю лівиці, яка й за де Ґолля підтримувала цю ухвалу, як і війну в Альжирі.

Протести Австралії та Нової Зеляндії — це тільки політична, кон'юнктурна злобність, бож ніколи й ніхто не протестував проти британських атомових експериментів у Вумера. Якщо ЗСА і СССР припинили атомові експерименти в атмосфері, то тому, що давніше дійшли до потрібних їм висновків, яких Франція ще потребує. В майбутньому й Франція намагатиметься перейти до підземних вибухів. А покищо — чим вона гірша від Китаю, проти експериментів якого ніхто не протестує?

Розумування не позбавлене логіки. Але в дискусії, що сколихує Францією, ніхто не шукає логіки. Пристрасті розбурхані до порогу гістерії. Можна з певністю сказати, що більшість французів стоять проти цих експериментів. Людина з вулиці переконана, що французька атомова бомба не стоїть у жадній пропорції до нуклеарної зброї великих потуг, отже, не має ніякого значення, а коштує страшні гроші, які „можна б обернути на школи, спортові площі, помешкання", яких все ще у Франції бракує. Відчуваючи це загальне наставлення французів, кожен пробує грати на ньому. Лівиця традиційно наставлена проти видатків на озброєння. Комуністи тому, що цього вимагає Москва, соціялісти тому, що це подобається виборцям.

Гірша справа, що й Церква стала проти атомової бомби, спираючись на принципи гуманности, але також потребуючи сьогодні популярности в народі, який релігійними справами цікавиться щораз менше. Цей „фронт" є новиною у французькому житті. Бо, наприклад, у справі Альжиру Церква стояла за урядом. Тому полеміка над бомбою набрала винняткового розмаху й загрожує захитанням режиму. Бож союзники мовчать, а Міжнародний Трибунал у Гаазі висловився проти. До лівиці долучилися „реформатори" й — наприклад — Ж.-Ж. Серван-Шрайбер висловився, що становище до бомби являє основну тезу програми „реформаторів" не лише в політиці, не лише в питанні етики, але й в питанні спрямування французької економіки, яка терпить від зросту цін, що є явищем міжнароднім. І навіть найлівіші французи мають амбіцію, щоб Франція явила всьому світові силу свого генія і перша зупинила ріст цін, як міжнародну недугу. Це — мовляв — можливе, коли припинити атомові випробування і закинути амбіцію мати нуклеарну зброю.

Як сказано на початку, полеміка над атомовою бомбою загрожує глибоким розірванням національної єдности, що може повалити режим. Але уряд Франції знає своїх громадян. Знає їх психіку краще від нас. Тому експеримент над Муруроа заплянувано на липень, на час вакацій, які продовжуються і на серпень. І навіть передова в „Експресс", тижневику, що найгостріше (поза здеклярованою лівицею) виступає проти атомових експериментів, пише, що сонце й пісок пляжів важливіші від будь - якої бомби...

Преса бо може писати, що хоче, але пересічний француз (а він має найбільше значення у ліберальній демократії) читає метеорологічні комунікати, шукає адрес добрих і дешевих готелів та ресторанів.

Франція — на вакаціях. А це означає, що всі проблеми, поза вакаційними, сходять на другий плян. Проїдьте Францію від кордону до кордону захаращеними автами дорогами, подивіться на переповнені поїзди та автобуси і почуєте розмови лише про побутові, вакаційні справи. Всяка політика сходить на далекий плян. Це також питання етичне, ідеологічне чи яке хочете: вакації бо в суспільстві добробуту річ така ж важлива, як у поневоленого народу — революція чи взагалі визвольна боротьба. На жаль, ми не так беремо до серця наші визвольні проблеми, як задоволене суспільство бере проблеми свого побуту. А тут міщанство може бути для нас зразком: не суті, а форми, але зразком...

Авжеж, з кінцем серпня вакації закінчаться. Люди перестануть говорити про якість готелів у Марокко і про еспанську кухню, яка „дешевша, але нічого не варта". Але до атомової бомби вже не повернуться, бо назріють інші, зокрема побутові, проблеми. Тоді вирине питання цін, бож треба дітей вислати до школи й закупити їм виряд. Тоді виринуть питання праці, про яку француз під час вакацій забуває.

Це все розуміє уряд і відповідно діє, хоч і сам на вакаціях. Тому міністер здоров'я лянсує ідеалістичну думку про устійнення пенсії для матерів, які професійно не працюють. Тому Рада Міністрів видає декрет про негайні заходи в напрямку поліпшення умовин праці, які у Франції, в порівнянні з Америкою, стоять далеко позаду. Це „цукерки", якими уряд хоче бодай частинно заспокоїти слушно невдоволених громадян, що живуть у великому добробуті, але мають свої проблеми.

Робітничі синдикати й політичні опозиційні партії плянують на осінь різні акції. Але уряд також плянує заходи, якими б вдарити уяву громадян, коли вони опиняться в обличчі дійсности після ідилії вакацій. Чи буде знайдена рівновага між одним і другим — побачимо за місяць.

Т. Дж.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, а нашій громаді у вільному світі нового свідомого члена!

ПЛЯТИНА НА АЛЯСЦІ

(мр). — Далеко на пустирях Аляски, за яких 650 повітряних миль на південний захід від Анкорейджу і 150 миль від найближчого міста Бетел, розташувалось селище Плятінум. Вздовж головної вулиці стоять ескімоські хати. Є там крамниця, летунська команда, школа і пошта. В цьому селищі кожен мешканець живе „по-новітньому", себто втішається всякими домашніми улегшеннями. Та не завжди було так.

Один ескімос на початку 30-их років відкрив тут плятину, і тому це селище назвали Плятінум. Зчинилася плятинова гарячка. Шукачі прибували з усіх-усюд Аляски, відгороджували свої ділянки і вздовж струмків шукали дорогоцінного металу. Тед Олсон, який приїхав сюди з братами, каже, що майже всі шукачі ледве пробивалися, щоб сяк - так жити.

Одначе Олсон і його брати мали далекойдучі пляни. Чому не поскуповувати — думали вони — всі ділянки й добувати плятину на широку скалю? Так і зробили, і так постала компанія Гуд Нюз Бей.

Коли вже мали всі ділянки в своїх руках, Олсони одержали фінансову позичку для закупу машин. Восени 1939-го року почала працювати 200-футова землечерпалка. Уставлена понад загаченою річкою, вона впускає відра глибоко в землю і витягає наверх каміння і глину. Велике каміння сітка відкидає, а дрібніше перемиває на дошках із рівчаками, що є всередині машини.

Ці великі дошки з рівчаками похожі на „маґільниці" (гладілки) або праники, якими наші бабусі гладили білизну або прали, шуруючи й вигладжуючи її на рівчаках і горбиках. Плятина й золото збираються в рівчаках тих величезних дощок, бо це тяжчі метали, ніж інший матеріял.

Отак машина перемиває плятину впродовж десяти днів, а потім лопатами і вілками перемішують мінерали, як збіжжя, зсипають у відра і відносять до будинку компанійної чистильні. Там метал відділюється від маґнетиту та глини. Потім його сушать, важать і зсипають у мішки.

На берегах Берінґового моря взимі часто випадають сніги, бушують буревії і температура спадає нижче зера, тому годі добувати тоді плятину. І треба добре намучитися, щоб з весною починати роботу. Треба приготовити доми для мешкання, а землечерпалку, закуту льодом обчистити. Обчищувати з льоду треба її навіть тоді, коли вона працює, від квітня до листопада.

Життя тут — безупинна боротьба з природою: снігом, холодними вітрами й дощем. Таке життя ломить не одну людину. Наприклад, як тяжко приходиться з харчами: власник крамниці мусить усе якнайточніше уплянувати, бо товари доставляють кораблем усього двічі на рік.

Компанія і місцеві громадяни можуть похвалитися добрими прибутками.

Олсон завчасу передбачив, що його робітники потребують не лише відпочинку, але й розваги. Тому в 1940-му році збудували тут розваговий осередок, круґольняні алеї, плавальний басейн, кіно і залю, яка служить для танців та різних імпрез.

Робітники живуть у скромних, але вигідних домах. Мають механічні пральні і рефриджерейтори. Нема тільки телевізії. Одначе, люди удержують зв'язки із світом з допомогою коротко-хвильних радіоапаратів. В 1973-му році з Плятінумом встановлено й телефонічний зв'язок.

„Правда" прославляє русифікацію

Москва. — Газета „Правда" з 31 липня опублікувала огляд матеріялів республіканської газети „Соціялістік Казахстан", присвячених возвеличенню ролі і значення російської мови, „мови дружби, братерства, проґресу". Цей огляд кидає чимало світла на те, як поступає русифікація Казахстану у підсовєтській дійсності. За словами „Правди", в казахстанській газеті „робітники, колгоспники, спеціялісти народного господарства, вчені, діячі літератури і мистецтва — представники різних національностей пишуть про безцінне значення російської мови у їхньому житті".

Ствердивши, що на підприємствах працюють у висліді політики перемішування національностей різні національності (наприклад, на Усть-Каменогорському свинцево-цинковому комбінаті, як подає „Правда", працюють „люди 34 національностей"), то „основа їхньої дружби, обміну новаторським досвідом, щоденного творчого спілкування — це російська мова, яка стала для кожного з них рідною".

Розповідаючи про розбудову ще недавно пустинного району Манґишлака, газета відзначує, що „представники десятків національностей своєю працею перетворили цей край. Надійним засобом їх спілкування, професійного і культурного росту являється російська мова". Далі газета „Правда" вказує на те, що „в статті члена-кореспондента Академії наук Казахстану А. Кайдарова „Мова співпраці, дружби і проґресу" наведені багаточисленні приклади благодійного відділовування російської мови — мови міжнаціонального спілкування — на життя багатонаціонального совєтського суспільства, взаємовідношення різних народів".

З НАШИХ БУДНІВ

„Залишенець"

Я застав друга Ониська на політичному перелазі в клюбі „Лиса Микити" на тому самому місці, де залишив його на початку вакаційного сезону: під портретом проф. Ів. Вовгука, роботи карикатуриста Ека, абсорбуючого меляхнолійно крізь соломинку скоча „на скалах"...

— Сумні часи настали на давтеві, — зітхнув „залишенець". — Місто вилюднилось, патріоти роз'їхались по всіх-усюдах — хто на клаптик України, а хто на цілу, „Свобода" пішла на вакації, ба й навіть пан менаджер Народного Дому взяв відпустку і мочить свої мощі в басейні. Тільки я залишився до кінця вірний національній установі та й підпираю її, скільки можу.

— Найгірша біда з тим, що „Свобода" відпочиває, — вмішався в розмову пан бартендер, і забив муху на ляді. — Фактично, людовік тепер відрізаний від культурного світу: не знає, хто вмер, а кого вже й поховали, скільки образів продав пан Козак у Ґантері, які артисти публікувались на Союзівці...

— А проте, я не попадаю в депресію, не заломлююсь на дусі! — заявив бундючно друг Онисько. — Знаєте, друже, що я роблю, щоб тримати себе в оптимістичному настрою? Сиджу, отак, на кріселку і рахую карикатури пана Ека на стіні: скільки, значить, наших лідерів є ще живих і на позиціях, а хто вже перестався. Правда, немає вже між нами ні маршалка Василя Мудрого, ані колишнього головного предсідника УНСоюзу Дмитра Галичина. Але ще благоденствують, слава Богу, такі визначні провідники, як доктор Лев Добрянський, професор Вовгук, „Тесля Еніта"-доктор Матвій Стахів та два українсько-американські лоєри: Пізнак і Ярема. Отже, коли на сім віддзеркалень п'ять з них представляють живі парсуни, то нам немає чого падати на дусі, бо живі — горою!

— Інша річ, — додав пан бартендер, — що наш неперевершений карикатурист повинен би ще трішки потрудитись та й прикрасити стіни бару якимись додатковими візерунками. Так, наприклад, дуже нам бракує в поезі батьків народу теперішнього головного предсідника, пана Иосипа Лисогора, якого Еко так прекрасно і з любов'ю портретує в журналі „Лис Микита". Якщо іде мова про військово-комбатантські кола, то вже давно повинен тут висіти пан полковник Юрій Лопатинський! І це просто сором перед цілим культурним світом, що в нашому барі немає досі портрета корифея українського театру, Иосипа Иосиповича Гірняка, який, між іншим, оце на порозі свого юного 80-річчя одержав американське громадянство!

— Слава! — підняв угору чару друг Онисько і замовив рунду на три персони.

Ікер

В. Давиденко

І ЗНОВУ ВИННИЧЕНКО...

(Відповідь п. Г. Костюкові)

(4)

„І нарешті, — пише п. Г. Костюк, — здавалося б, найдражливіший закид, що ним всевладно послуговується В. Давиденко, це про участь і ролю Винниченка в паризькому процесі 1927 року над убивцем С. Петлюри Шварцбартом" — процесі, яким вороги української державности намагалися розпалити ворожнечу поміж українським і жидівським народами. І наводить заяву Винниченка в цій справі у виданій ним 1938 року брошурі „Перед новим етапом":

„Французький суд виправдав Шварцбарта і тим визнав, що Петлюра ніби дійсно був винний за погроми. Це глибока помилка і несправедливість. Ніколи С. Петлюра погромів не організував і не міг організувати... Мої противники-однобічники обвинувачують мене, що я виступав на суді в Парижі на боці Шварцбарта. До останнього часу я не знав про таке обвинувачення. Довідавшись про нього, я, розуміється, зараз же спростував цю неправду. *Я на суді зовсім ніяк не виступав.* Оборонці Шварцбарта звернулись, правда, до мене з пропозицією дати свої зізнання на суді, і я згодився. Але з умовою, що я виступлю як свідок не Шварцбарта, а прокуратора, *що я виступлю проти Шварцбарта.* Але так само проти українських свідків, які, обороняючи честь Петлюри, ,передавали куті меду' і заявляли, що ввесь український народ був погромником. Я хотів спростувати цей ганебний і шкідливий наклеп на нього. *Але на даних умовах мене на суд не було допущено.* (Підкр. Г. К.).

Перепрошуючи читача за ще кілька цитат і не маючи під руками стенографічного звіту з судового процесу (його взагалі не опубліковано), подамо деякі витяги з виданої в Парижі в 1958 р. книжки „Документ судової помилки", уложений на підставі окремих стенограм і статтей із „Тризуба". Автор цієї книжки пише тут про враження з другого дня процесу (ст. 40):

„Невжеж цей солідний, з патріярхальною бородою жидівський письменник може думати серйозно, що С. Петлюра був погромщиком? Невже він може не розуміти тієї прірви, в яку Шварцбарт штовхає майбутнє жидівського народу? Але в цей момент патріярхальну бороду закриває знайома постать українського ренеґата - запроданця, і жагуча хвиля підноситься до серця. Згадується вигодувана і самовпевнена постать Винниченка, що промайнула вчора, спустивши очі. Прослизнула повз лаву старих товаришів і співробітників попід руку з новим товаришем і співробітником, колишнім членом бундівського комітету..."

На стор. 51-ій цієї книжки читаємо:

„Прокурор зазначає, що під час Проскурівського погрому С. Петлюра не був головою Директорії, тільки звичайним членом її і мав над собою президента (Винниченка — В. Д.).

— Який є свідком адвоката Тореза,*) — додає Камінчі, адвокат цивільної оборони.

Торез не вважає питання вичерпаним і каже — це правда, що С. Петлюра був тільки членом Директорії, але він фактично кермував військом. Ось В. Винниченко буде на суді свідком по боці Шварцбарта, і він скаже, що подався до демісії саме тому, щоб не нести відповідальности за погроми..."

І ще далі на стор. 93-ій:

„Торез зривається і, б'ючи себе в груди, реве, що С. Петлюра, будучи шефом, несе відповідальність, хоч головою Директорії і був Винниченко. Але — мовляв — Винниченко прийде сюди і розповість сам всю правду"...

Ці короткі цитати ніби не розкривають безпосередньої участи Винниченка в процесі проти убивці Петлюри. Можливо, що на тому процесі він і не виступав, бо по боці оборонців Шварцбарта було 84 свідки, а по боці оборонців Петлюри лише 40. Але в судовій залі відчитувано деякі уривки з Винниченкового „Відродження нації". А в тому ганебному памфлеті про уряд УНР і „отаманію" писав, між іншим, колишній голова Директорії таке:

„Головний отаман говорив і думав(!), що евреї заслужили погроми" (т.III, стор. 187).

На стор. 239-ій того ж тому Винниченко згадує про жидівські погроми, як „результат політики військових, виразником якої був Петлюра".

І нарешті уступ, що давав в руки присяжним всі „підстави", щоб оправдати совєтського аґента Шварцбарта:

„Але головна вина (за жидівські погроми — В. Д.) падає, розуміється, на ввесь режим і на тих людей, які той режим утворили, які його боронили і представляли. І коли большевицька, есерівська і денікінська преса називали С. Петлюру погромщиком, то треба суворо, не ховаючи правди, безжалісно признати, що цей чоловік дійсно заслужив цю сумну славу" (стор. 367).

Як погодити наведену п. Г. Костюком заяву Винниченка у його брошурі „Перед новим етапом" із цими його ганебними ствердженнями, що їх заперечують численні і загальновідомі документи про боротьбу Симона Петлюри з погромами? А тому даремно оправдується перед нащадками в своєму „Щоденнику" Винниченко, коли пізніше (цитуємо за п. Г. Костюком) пише, що „Петлюра жодною мірою не був... ні ідейним, ні умисним погромником".

Чи не усміхався хитренько й цинічно автор „Кирпатого мефістофеля", коли писав ці рядки?

І як же жалюгідно звучать наведені вище наклепи Винниченка на Петлюру, коли порівняти їх хоч би з тим, що писав про погроми кол. посол УНР в Лондоні А. Марґолін у своїй книжці „Украина и политика Антанты (записки еврея і гражданина)", яка вийшла 1921 р. в Берліні. З цілого розділу (ст. 270 - 295), в якому А. Марґолін боронить честь Петлюри, зацитуємо лише такі слова Головного Отамана з його наказу по Армії (26 серпня 1919 р.), де загрожує він карою смерти погромникам: „Наша чиста справа вимагає чистих рук".

*) Моріс Торез (1900) з 1924 р. — член ЦК, а з 1925 р. — член Політбюра Французької компартії. Під час гітлерівської окупації, закликавши французький народ до боротьби з загарбниками, втік до СССР, де перебував до 1944 року.

Підготова до 80-річчя „Свободи" й УНСоюзу в Маямі

9-го липная ц. р. в домі панства Подубинських в Маямі на Флориді відбулися збори екзекутиви 368 відділу УНСоюзу. У зборах брали участь: секретар — Василь Подубинський, заст. предсідника — Оля Максимович і предсідник — Степан Ковальчук. Касирка — пані Рій не могла прибути.

Традиційно вже від довших років заходами нашого відділу в Маямі відбуваються величаві „Дні УНСоюзу", на яких членство і гості весело забавляються та мають нагоду почути про працю відділу — працю союзівців у громаді та працю УНСоюзу в Америці і Канаді для добра своїх членів та добра всього українського.

Тому, що 80-річчя „Свободи" припадає 1973 р. і 80-річчя УНСоюзу припадає на початок 1974 р., екзекутива відділу рішила відсвяткувати ті ювілеї разом у суботу 23-го лютого 1974 р. На той день замовлено залю в Українському Американському Клюбі, підготову святочної програми доручено заст. предсідника Олі Максимович.

„Свобода" від першого свого числа протягом 80 років, служила вірно своєму народові, несла освіту в нашу хату, боронила нас перед чужими визискувачами, перед ворогами, вказувала нам соборницький шлях, яким ми зможемо дійти до визволення України та кращого життя. УНСоюз від першого дня свого заснування поставив собі за ціль об'єднати українських бідних тоді імігрантів для боротьби із злиднями, для самопомочі, для піднесення нашого імігранта до рівня других горожан — жителів нашої нової батьківщини. Щоб не забували ми, чиї ми діти і високо несли синьо-жовтий прапор України.

Тому, що УНСоюз і „Свобода" були протягом 80 років головними подвижниками українського народного життя в Америці, які спільно американську Україну будували і з нею терпіли й радувались і були її речниками та представниками та служили і далі служать ідеалам своєї нації, провід Відділу закликає усі наші церкви та їх товариства, усі організації Маямі й околиці стриматися у вище згаданий день від влаштування будь-яких імпрез й об'єднатись разом для вшанування „Свободи" й УНСоюзу. Просимо також наших членів перевірити чи всі члени їх родин є членами УНСоюзу. Якщо ні, хай впишуть їх у цей ювілейний рік. Новий член — це найкращий дар для нашого Союзу.

Степан Ковальчук
Предсідник 368 від. УНС.

„Все по-старому"

(Декілька слів про Літній Театр під керівництвом Володимира Шашаровського)

Цей монтаж слова, пісні і музики був наче льодоломом Літнього Театру. Кожна перша спроба — це ламання льоду. Правду кажучи, ніхто з виконавців не був у позиції дебютанта чи дебютантки; тут маємо на увазі новий тип театру, який вирішив у часі літніх ферій над Атлянтійським океаном дати літнікам у Вайлдвуд Крест трохи відпруження, щоб вони забули на хвилину про розжарений пляж і перенеслись думкою в наші гори, де їхнє попечене тіло обвіє карпатський вітерець та при цій нагоді вони вдихнуть на повні груди „декілька унцій" лікувального озону.

Про Карпати співає вся Україна, про них співає і Літній Театр. Та чи тільки про Карпати. В Літньому Театрі почуєте спогади про Київ, Львів, про юність, любов і куплети на злобу дня.

Володимир Шашаровський мистецький керівник театру подбав аж про три ансамблі, які тут грають напереміну ножної неділі. На перший вогонь 8 липня ц. р. (неділя) пішла знаменита програма „Все по-старому".

Можна мати претенсії до назви, бо в програмі нічого не було старого.

Юлія Шашаровська, як співачка, свого часу давала свій власний концерт, так, що пісень у її репертуарі багато і не мусить їх повторяти; вона може нам завжди презентувати якусь нову арію чи пісню. Вона це й робила. Репертуар свій виконала з великою співацькою рутиною, якщо мати на увазі тембр голосу, володіння ним та мистецьку інтерпретацію.

Роман Левицький це відомий виконавець пісень легкого жанру при бандурі. Користувався у публіки великим успіхом, особливо виконуючи пісню „Два кольори".

Язичинська, наша одинока монологістка має, як сама каже, у своєму репертуарі аж шість монологів, тож не мусить повторюватися. І де тут „Все по-старому?

Володимир Шашаровський, як заповідач програми і як куплетист, покищо не має суперника, а про його акторську гру в гумористичних сценках і скечах можна говорити лиш у суперлятивах.

Драматичний етюд виконала Христина Озарків, імпонуючи мистецькою подачею, тож не диво, що вона мала такий самий мистецький успіх як її досвідчені колеги із сцени.

Галя Поритко виявилась знаменитою акомпаньяторкою. Її акомпаньямент ци не тільки дискретний фортепіяновий супровід, але й музична ілюстрація до поодиноких вокальних точок.

Крім „Все по-старому", Літній Театр, як довідуємося, має ще „в запасі" дві інші програми: „І сяк і так" та „Маски на піску".

Таїса Підгірська

Нюарк-Ірвінгтон й околиці відзначили „Тиждень Поневолених Москвою Націй"

В п'ятницю, 20 липня в год 11.30 вирушила зі збірного пункту „Народний Дім", Проспект ст. в Ірвінгтоні, стейту Ню Джерзі, моторкада - демонстрація, яка мала запротестувати проти поневолення Москвою численнвих народів, а в першу чергу українського.

Маршалом моторкади був Михайло Матіяш, на авті якого повівали великі національні прапори. Студентка Рома Юркевич при помочі голосника пояснювала причину і ціль демонстрації. Написи і транспаранти доповняли її. Траса моторкади вела головними вулицями, що дало змогу численним прохожим і взагалі мешканцям звернути увагу на тяжке положення поневолених народів поза залізною заслоною. В моторкаді взяли участь члени молодечих організацій СУМ і ОДУМ, ОДВУ і ОЧСУ й інші організації.

Голова місцевого Відділу УККА, мгр Ярослав Рак, добре попрацював над її організацією, в чому помагали йому інші члени Управи Відділу. Одначе не можна поминути мовчанкою, що цього року було учасників менше, як минул. років, хоч Управа Відділу всіх повідомила і телефонічно неодноразово про моторкаду пригадувала.

На моторкаду звернула увагу місцева американська преса. А з українського боку наймолодший демонстрант, В. Собровський так висловився: Я українець і тому прибув сюди. Всі українці повинні бути тут . . . Я завжди буду на таких демонстраціях . . .

С. Букшована

Школа Українознавства Осередку СУМА в Ню Йорк



Вже 15 років при Осередку СУМА в Ню Йорку існує Школа Українознавства із дванадцятьма клясами. Як кожного, так і цього року відбулося закінчення науки в Школі, в суботу 16-го червня 1973-го року. Прибувши о годині 9-ій ранку до будинку Школи, всі кляси зорганізовано, (діти одягнені у вишивані блюзочки і сорочки), разом з учительським збором відійшли до церкви св. Юра, щоб подякувати Богові за успішно відбуту працю.

Після закінчення Богослуження, учні з учителями перейшли до великої залі Організації Українського Визвольного Фронту. Голова Осередку Корнелій Василик відкрив програму святочного закінчення навчального року і привітавши присутніх, попросив до слова директорку цієї Школи проф. П. Андрієнко-Данчук. Директорка висловила подяку батькам за їхній пильний догляд дітей і плекання рідної мови. Наводячи приклад з українського філософа Сковороди про виховання, який застерігав: „... обгородіть своє деревце, щоб могли з нього їсти овочі..." На сьогоднішній день це — дуже актуальне, бо мусимо дуже міцно обгороджувати нашу молодь в нашому українському городі, щоб бурхливе море асиміляції й деморалізації не розбило нашої загороди й не зруйнувало нашого молоденького деревця — нашої дорогої дитини". Відтак директорка представила програму закінчення навчального року, ведення якої передала молоденькій вчительці 3-ої кляси Евгенії Кузьмович.

Програма була старанно опрацьована, тут був зв'язаний шкільний цикл свят, починаючи від св. Миколая через свято Т. Шевченка, Крути, Великдень, Свято Матері, аж до Свята Весни і Таборування. У програмі взяли участь майже всі учні, всіх кляс. Батьки й гості, які заповнювали велику залю, оплесками винагороджували учнів за їхні гарні виступи.

Після роздачі свідоцтв, вчителями окремих кляс, в заключнім слові проф. П. Андрієнко - Данчук, подякувала батькам за увагу й співпрацю із школою, учителям за їхню віддану працю, дітям побажала щасливих вакацій і успішного таборування. Зосібна представила вона молодих вчительок, вже вихованців нашої Школи Осередку СУМА, які закінчили матурою дванадцяту клясу, закінчили Педагогічні Курси Шкільної Ради УККА, і тепер успішно вив'язуються із своїх завдань, навчаючи в поодиноких клясах. Особливе признання для них в цьому навчальному році за те, що вони зголосились з початком року на Першій Педагогічній Конференції, приготовляти всі імпрези Школи за календарним циклом на протязі навчального року, а саме: Свято Миколая, — учителька 1-ої кляси Анна Лавро, свято Т. Шевченка — уч. 2-ої і 6-ої кляси та уч. 4-ої кляси Христя Грицков'ян, Великодню програму з гагілками й свято Матері — уч. 5-ої кляси Леся Цебрій, Закінчення шкільного року — уч. 3-ої кляси Евгенія Кузьмович. Всі вони, а кожна зосібна зуміли вкласти й виконати свою програму і свій добровільний обов'язок; за це їм належиться подяка від Дирекції Школи.

Оплесками прийняли присутні це повідомлення, знаючи, що молоді вчительки — це активні виховниці юнацтва дружинниці СУМА і активні члени ТУСМ.

Складено подяку теж від Дирекції Школи, на руки спонзора Школи Українознавства, голові Осередку СУМА Корнелеві Василикові, він же учитель цієї школи й 11-ий рік голова Осередку СУМА, що з відданістю й любов'ю до молоді, старається про виховання й розвиток Шкільництва Осередку СУМА.

Школа Українознавства Осередку СБМА від шести років випускає абітурієнтів Школи, які здають все з добрим успіхом свої предмети програми навчання 12-ої кляси. Цього року матуральний іспит в школі Українознавства Осередку СУМА відбувся 9-го травня — письмовий, 15-го червня — усний. Іспитова комісія, затверджена Шкільною Радою УККА, складалася із: предсідника, д-ра О. Лужницького, директорки Школи, проф. П. Андрієнко-Данчук — заступниці предсідника та вчительки української мови й літератури; проф. Степана Демчишина — вчителя культури України, мгра І. Кобаси — вчителя історії України, мгра Є. Гановського — вчителя географії України. Секретарювала учителька 8-ої кляси Б. Сидор - Чарторийська. Письмовий іспит переводила директорка Школи проф. П. Андрієнко-Данчук. До іспиту приступило 11 абітурієнтів: Андрій Винник, Роман Баранський, Христя Івасів, Ніна Костик, Святослав Лавро, Ірина Новаківська, Дана Роман, Євген Серабин, Богдан Сидор - Чарторийський, Богдан Тимців, Христя Цебрій. Усний іспит провадив предсідник Іспитової комісії д-р О. Лужницький. Іспити пройшли з успішним вислідом, з них шість відмінних і дуже добрих.

Завершенням Матуральних іспитів був урочистий вечір — вручення дипломів абсольвентам в п'ятницю 22-го червня о 7:30 вечора, в залі Визвольного Фронту; це був шостий випуск ґрадуантів.

Заходом Батьківського комітету під проводом п. Гайдича, відбулось цього самого вечора спільне прийняття абсольвентів з батьками, вчителями і представниками запрошених установ та організацій. Прийняття відкрив голова Осередку СУМА К. Василик і попросив о. Л. Лавринюка, капеляна Школи Українознавства із парохії св. Юра в Ню Йорку провести молитву. Після молитви й благословення накритих столів, голова Осередку К. Василик привітав ґрадуантів, Дирекцію Школи, учителів та представив представників Організацій. Привітав представника й інспектора Шкільної Ради УККА д-ра О. Лужницького з його дружиною. Подякував також батькам, Дирекції Школи й вчителям за співпрацю, а ґрадуантам побажав, щоб вони далі над собою працювали.

Директорка Школи проф. П. Андрієнко Данчук привітала й подякувала ґрадуантам за витривалість у праці, професорам за всецілу посвяту в навчанні, батькам за посвяту й родинне виховання дітей, зазначивши, що на наших абсольвентів чекають українські громади, українські молодечі організації і Україна; на них тяжить завдання гідно нести правду про Україну, висвітлюючи світові, на інтелектуальному рівні, про несправедливе поневолення й фальшиві підступи червоної Москви.

Головним промовцем був інспектор Шкільної Ради д-р О. Лужницький, який у весело-жартівливому слові подавав дані про абсольвентів, які підходили до, інспектора по свої дипломи та нагороди. „Цей одержаний диплом не є кінцем, лише початком нового життя" — закінчив д-р О. Лужницький.

Абсольвентів вітали й давали поради: ред. В. Левенець — ГУ ООЧСУ інж. М. Бурчак — ПАБНА, Я. Косановський — Відділ ООЧСУ, проф. С. Демчишин — Шкільна Рада УККА, п. Цебрій — ГУ СУМА, д-р Сидор Чарторийський — від батьків ґрадуантів.

Від 11-ої кляси склав привіт абсольвентам — подругам і друзям, Андрій Прятка, який побажав, щоб вони в дорозі не згубились, а завжди пам'ятали про обов'язок, щоб бути прикладом для молодших і пам'ятати про Сумівську Школу, бо вона дала їм знання.

Абсольвент - відмінник Євген Серабин, подякував в імені своїх подруг і друзів батькам, Дирекції Школи, вчителям, виховникам і голові Осередку К. Василикові, за їхню пильну опіку й дбайливість протягом дванадцяти років. Він склав спеціяльну подяку директорці проф. П. Андрієнко-Данчук за всецілу посвяту в приготуванні до матуральних іспитів.

Закінчив молитвою о. Лаврентій ЧСВВ, бажаючи абсольвентам успіхів у їхньому житті. Розходились абсольвенти сумівської Школи, і дивлячись на їхні радісні обличчя, вглиблюється в думці слово одного батька: „В Ню Йорку є лише дві Школи Українознавства, Осередку СУМА і Т-ва „Самопоміч", одначе, здають матуру, лише від 20 до 25 ґрадуантів. Де ж решта української молоді? Де ж їхні батьки?

Леся Цебрій
учителька Школи

Ділимося болючою віткою з Родиною і Приятелями, що дня 12-го липня 1973 року відійшла у Вічність, після короткої і важкої недуги наша Найдорожча

МАМА, БАБУНЯ і ПРАБАБУНЯ

бл. п.

СТЕФАНІЯ АДРІЯНОВИЧ уроджена КОТИС

вдова по о. Леонтієві Адріяновичеві, пароховi с. Деревня, у віці 88 років.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

ДІТИ, ВНУКИ і ПРАВНУКИ

Ділимося сумною віткою з Ріднею, Знайомими і всією Українською Громадою, що дня 5-го серпня ц. р. ненадійно відійшов у Вічність наш Найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО і БРАТ

сл. п.

ЯРОСЛАВ ЯЦКІВ

проживши 52 роки.

Покійний народився в селі Ожидів, Золочівського повіту в Україні.

ПАНАХИДИ — відправлено в днях 7 і 8-го серпня ц. р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенню Богая.

ПОХОРОН — відбувся дня 9-го серпня 1973 р. о год. 9-ій ранку.

Покійний залишив горем прибитих:
КАТЕРИНА — дружина
ЮРІЙ — син
СОФІЯ — сестра в Україні

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

У Філядельфії померла Сестра-жалібниця Армії УНР

8-го червня ц. р. на 81-му році життя у Філядельфії відійшла у вічність сестра-жалібниця Четвертої Київської Стрілецької Дивізії Армії Української Народної Республіки, бл. п. Марія Урбан-Вовк, — членкиня Т-ва Прихильників УНР, УНДС, СУВА, Відділів ОбВУА і 44-го СУА та парафії української православної церкви св. Покрови у Філядельфії. Парастас у похоронному заведенні Петра Мурянки, відправив о. Михайло Борисенко, настоятель Святопокрівської парафії, де Покійну попрощали від ДЦ УНР голова Представництва ВО УНР письменник В. Біляїв, від 44-го Відділу СУА Галина Царинник, а від ОбВУА голова Відділу проф. Микола Алексевич. Труну Покійної прикрито синьо-жовтим прапором з червоним хрестом по-середині, який пошила подруга Покійної ще з фронтів Армії УНР теж сестра-жалібниця Тамара Омелюсік. Подібний прапор повівав на медичних пунктах та на шпиталях, де лежали ранені на фронті українські вояки. Цей прапор прикривав труну покійної сестри Марії під час їзди з Філядельфії до Бавнд Бруку.

В понеділок вранці з похоронного заведення перевезено труну до церкви св. Покрови, де о. М. Борисенко відправив заупокійну Службу Божу і сказав прощальну проповідь про сестру Марію, згадавши її осамітнення на чужині, прохаючи вибачення в Покійної, якщо не зважаючи на всі старання не усе їй дано належно опіку. Опісля тіло Покійної перевезено на Український Православний Цвинтар в Бавнд Бруку, де по останньому Молебні над свіжою могилою попрощали покійну сестру Марію, заступник керманича ресорту військових справ УНР ген. Аркадій Валійський, від Головної Управи УНДС у ЗСА полковник Петро Самойлів, від Карпатської Січі" ред. Микола Вайда, від друзів Софія Кравець-Варварів і побратимка з Армії УНР сестра Тамара Омелюсік. Накінець присутні відспівали вояцьку пісню „„Видиш брате мій . . ."

Під час тризни голова Т-ва Прихильників УНР у Філядельфії інж. П. Лимаренко накреслив життєпис покійної сестри Армії УНР бл. п. Марії Урбан-Вовк від народження 1892 р. в Києві аж до смерти у Філядельфії. Життєпис цей — вельми тернистий. Виростала вона, коли Київ став центром боротьби за визволення України з-під царської Росії. Закінчила акушерську школу Титаренка. Наприкінці Першої світової війни закінчила у Києві курс Червоного Хреста і опинилася як медична сестра в полку ім. Гетьмана Богдана Хмельницького, опісля в повстанчому загоні отамана Ю. Тютюника, який приєднався як Четверта Київська Стрілецька Дивізія до Армії УНР. З цією Дивізією бл. п. сестра Марія відбула Перший Зимовий Похід. У 1920 р., з доручення генерала Тютюнника їде на розвідку до Києва, щоб розвідати про долю українських полонених, яких в міжчасі розстріляно, а за участь в Панахиді по розстріляних в церкві св. Софії сестру Марію разом з іншими учасниками на Панахиді большевики арештують. Тільки завдяки щасливому випадку сестра Марія видісталася з тюрми і опинилася в Польщі, де виконує службу медичної сестри в таборах і шпиталях інтернованих українських вояків. Від 1935 року працює у Варшаві, як акушерка. Під час Другої світової війни їде на українську землю, де в Холмі працює у шпиталі. По війні дістається до Західної Німеччини, де працює в ДП таборах УНРА та ІРО включаючись до активного українського життя в Союзі Українських Ветеранів та в Союзі Українок Німеччини.

У 1950 р. прибула до ЗСА, де у Філядельфії, стає членом 20-го опісля 44-го Відділів СУА, Т-ва Прихильників УНР, ОбВУА, УНДС і Сестрицтва парафії святої Покрови, а під час головства М. Вайди була відданим членом Т-ва „Самопоміч" у Філядельфії, допомагаючи у розсиланню уживаного одягу для потребуючих в Европі.

Важко було ходити Покійній з паличкою, бо в неї були хворі ноги, але брала участь на всіх важливіших імпрезах і на доповідях, в чому багато та віддано допомагали Покійній п-во Коровицькі. Надіялася на третю війну, щоб як сестра змогла допомогти українському воякству здобути волю Україні і вернутись до Києва. Покійна, не маючи нікого з рідних довірила голові Т-ва Прихильників УНР інж. П. Лимаренкові зайнятися її похороном, залишивши на це важко заощаджені гроші. Друг Павло під час довгої та прикрої недуги опікувався Покійною, а коли прийшла невмолима смерть зайнявся похороном. Допомагали йому членкині Сестрицтва св. Покрови, СУА, Жіночої Секції ОбВУА, як: Вікторія Бузань, Ірина Бурка, Марія Варварів, Олена Коровицька, Лідія Ковальчук, Катерина Куряча, Ніна Матвіїв, Наливайко, Тамара Омелюсік, Валентина Панасюк та ін. Письменник Віталій Волков потрудився і зібрав від засмучених друзів 166 долярів на церкву св. Симона у Парижі як нев'янучий вінок в пам'ять сестри-воїна Марії Урбан-Вовк.

На парастасі, заупокійній Службі Божій та над свіжою могилою і на тризні – скрізь була поважна кількість українців, а зокрема українського жіноцтва, які відправили на вічний спочинок заслуженого воїна, медичну сестру Армії УНРеспубліки.

Покійна була членом Українського Народного Союзу.

Микола Вайда

ХРИСТИЯНСЬКА ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ, яка є головною опозиційною партією в Чіле, заявила, що вона перериває переговори з марксистським президентом Сальвадором Альєнде. Ця партія недавно приступила до переговорів з Альєнде, щоб розглянути можливості політичного компромісу між цими ворогуючими таборами. Речник Християнської Демократичної Партії заявив, що президент Альєнде не хотів згодитися навіть на мінімальні вимоги опозиції і тому переговори перервано. З інших джерел відомо, що Альєнде був готовий обіцяти, що не буде старатися знаціоналізувати всю приватну індустрію в Чіле, але в заміну хотів обмежити деякі права опозиційних партій, які становлять більшість у Конгресі. На таку пропозицію Християнська Демократична Партія не згодилася.